

A dalmáciai városok és a királyi udvar közötti kapcsolattartás változásai a 13-14. században

Gál Judit

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
tudományos segédmunkatárs, galjudit88@gmail.com

Előadásomban a Magyar Királyság részét képező, ám azon belül széles körű autonómiát élvező dalmáciai városok és a magyar udvar közötti diplomáciai kapcsolatok jellegét és a kapcsolattartás módját vizsgálom meg a 13. és 14. század során. Észak- és Közép-Dalmácia még a 12. század elején, Könyves Kálmán hódításainak hála került magyar uralom alá, és Zára, valamint a Kvarner-öböl szigeteinek kivételével 1322-ig magyar kézen is maradt. Ebben a korszakban a városok számos királyi kiváltságot nyertek, amelyek biztosították az autonómiát, amely többek között szabad teret hagyott nekik világi igazgatásuk, egyházi igazgatásuk, igazságszolgáltatásuk és a városok belső jogi szabályozása terén is. A nagyfokú autonómia azt is eredményezte, hogy a városok lazábban kötődtek az udvarhoz, mint az ország más részei. A magyar uralom végére 1322-ben került sor, átmenetileg, amikor a dalmáciai városok önként elfogadták Velence fennhatóságát. Ennek a korszaknak Nagy Lajos vetett véget, aki 1358 során visszafoglalta a korábbi magyar területeket, emellett megszerezte többek között Zárát és Raguzát is. Nagy Lajos hódításaival az 1360-as évek végére a Magyar Királyság birtokolta az Adriai-tenger keleti partvidékét egészen Cattaróig bezárólag.

Előadásomban elsősorban arra keresem a választ, hogy milyen diplomáciai kapcsolatok léteztek, és ezek hogyan változtak a királyi udvar és a városok között az Árpád- és az Anjou-korban. Vizsgálni fogom azt, hogy kiken keresztül tartották a kapcsolatot a városok a királlyal és kik feleltek a királyi udvarban a dalmáciai területek szorosabb felügyeletéért és a kapcsolattartásért. Kitérek majd arra, hogy a hogyan változott a diplomáciai tér szerkezete, hogyan alakult a városok és a király tárgyalási pozíciója és mindezek hogyan befolyásolták vagy alakították át a dalmáciai városok helyét a királyságon belül. Előadásom konklúziójaként az Árpádok és Anjouk politikai hatalomgyakorlása közötti különbségekre szeretném felhívni a figyelmet.